

Cái Chết Con Chó Hoang

Sử quan dường như thức trắng đêm. Dù vậy, trông ông không có vẻ gì mệt mỏi khi đón ngày mới. Trái lại, nổi phần khích còn lộ trên đôi mắt tươi vui của ông. Đêm qua ông đã phóng bút chép nốt một thiên quan trọng trong bộ thông sử. Mọi việc hầu như trôi chảy. Riêng trường hợp quan tướng quốc triều trước là có phần khó xử. Trong số tài liệu gồm nhiều nguồn, nhiều loại liên quan hành trạng quan tướng quốc có những điểm khác nhau. Khổ nổi, mức độ khác nhau không chỉ ở tình tiết mà lại quyết định cả cách đánh giá một nhân vật lịch sử quan trọng. Các bài hát dân gian và truyện truyền kỳ xem tướng quốc như một kẻ gian hùng. Trong khi văn sách của triều trước ca ngợi ông như một bậc anh hùng. Cuối cùng, sử quan đã chọn cách đánh giá của những đồng nghiệp tiền bối. Và lại bộ thông sử cần hoàn tất trước lễ đại khánh. Điều đó hẳn sẽ làm hoàng thượng vui lòng.

Dùng xong bát cháo gà nóng sốt, sử quan sai người hầu bày bàn trà trước hàng hiên. Ông muốn hưởng không khí thanh sạch ban mai, được thư giãn đôi chút trước khi nhập triều. Từ đây, ông có thể đưa mắt ngắm vườn hoa trong dinh phủ, nhìn ra con đường cái chạy dọc tường vi, trông xa tận những ngọn đồi thông xanh mát phía đông kinh thành.

Buổi sáng yên tĩnh của sử quan chấm dứt đột ngột. Có tiếng reo hò từ phía Văn miếu vọng lại, mỗi lúc một gần. Lát sau đã nghe rõ tiếng chân nhiều người rầm rập trên đường cái. Ông chưa đoán được việc gì đang xảy ra đã trông thấy cảnh náo nhiệt bên ngoài tường vi dinh phủ. Đặt chén trà uống dở xuống bàn trà, ông đứng lên để trông cho rõ hơn. Một tốp người cầm gậy gộc đuổi theo một con chó. Họ vừa đánh vừa quát ầm ỉ: “Chó dại! Đánh chết nó đi!”...Con chó và tốp người kia vụt khuất sau màn hình lá rậm của rừng liễu. Tiếng kêu ăng ẳng đau đớn tuyệt vọng của con vật, tiếng gào thét đến man rợ của con người, tiếng gậy gộc giáng xuống mặt đường lát đá, xuống thân con chó dội vào tai sử quan. Lát sau, đám đông hiếu kỳ cùng những người đánh chó tản ra với những gương mặt hề hả pha lẫn hoảng sợ. Con chó đã chết.

Chuyện vặt ngoài đường chẳng đọng lại lâu trong tâm trí sử quan. Ông đang bận bịu với những điều to tát hơn nhiều...

Tối hôm ấy, trong bữa yến thưởng trăng tại Vọng nguyệt lâu vườn thượng uyển, hoàng thượng đích thân thù tiếp các quan cận thần. Trong khi chờ hoàng thượng giá lâm, các quan tán chuyện rôm rả. Tình cờ, cái chết con chó ban sáng trở thành đề tài lôi cuốn mọi người. Viên sử quan đứng dưng, không buồn bắt chuyện. Nhưng các mẫu đối thoại cứ lọt vào tai ông.

Thượng thư bộ lễ chép miệng:

"Hình như là chó dại..."

Đồng các điện đại học sĩ không bằng lòng cách nói mơ hồ ấy của đồng liêu:

"Còn hình như gì nữa? Con chó hoang này dại thật rồi. Chính mắt tôi trông thấy lưỡi nó thè ra cả tắc, nước bọt nhều trắng mồm."

Tả thừa tướng lên tiếng:

"Sao lại chó hoang, phải có chủ chứ? Các ông có thấy bộ lông nó mượt thế nào chưa?"

Tiền thị vệ giọng xởi lời:
"Bẩm phải, tôi cũng nghĩ vậy."

Hàn lâm cung phụng gật gù tiếp lời:

"Chính mắt tôi trông thấy vòng da đeo trên cổ nó..."

Bỗng ai đó đặt câu hỏi ngớ ngẩn:

"Kẻ nào là chủ con chó he?"

Không quan cận thần nào biết được. Vọng nguyệt lâu lặn đi chốc lát.

Sử quan trầm ngâm nhìn ánh trăng rằm lung linh tự hỏi: "Có phải bộ lông con chó óng mượt? Có phải cổ nó có đeo vòng da?...". Sáng nay đã thấy nó chạy ngoài tường vì dinh phủ. Thế mà bây giờ mình không dám chắc một điều gì cả. Kể cũng buồn cười thật!"

Hoàng thượng vẫn chưa giá lâm. Câu chuyện phiếm lại tiếp tục, có phần sôi nổi hơn. Các quan lớn đang bàn cãi về cái chết của con chó.

Đông các điện đại học sĩ:

"Nó đã cắn nhiều người, đánh chết thế là hay."

Thượng thư bộ binh:

"Đánh là thế nào? Không đuổi kịp, bọn lính giản đã bắn mất phát tên mới giết được nó đấy chứ."

Tiền thị vệ vẫn giọng xởi lời:

"Bẩm phải. Tôi biết trong đội lính giản có nhiều cung thủ tài ba."
Hữu thừa tướng gạt đi:

"Toàn lời đồn huyễn. Không có cung tên nào hết. Con chó chỉ bị đánh bằng gậy thôi!"

Vọng nguyệt lâu như sôi lên. Các quan cận thần chia làm hai phe, tranh cãi âm ỉ, không ai chịu ai.

Tả thừa tướng phân giải:

"Các ông đều đúng cả. Lính giản bắn trúng con chó thực. Nhưng nó chưa chịu chết ngay. Mọi người phải vây đánh bằng gậy một lúc."

Câu chuyện chưa ngã ngũ thì hoàng thượng giá lâm. Sau khi ra hiệu miễn lễ cho các quan cận thần và ban lệnh khai yến thưởng trăng, hoàng thượng vui vẻ báo tin:

"Các người biết không? Sáng nay, một ngự lâm quân của ta đánh chết con chó đại bằng tay không!"

Không ai bảo ai, các quan nhất loạt đứng lên, nâng chung rượu khai vị bằng hai tay, đồng thanh:

"Thật không hổ danh ngự lâm quân!"

Trên đường về dinh phủ, sử quan trầm ngâm ngồi trên kiệu, lòng như có lửa đốt. Câu chuyện về cái chết con chó hoang trong bữa yến khiến ông vô cùng bối rối, hoang mang. Sự việc mới xảy ra ban sáng, ngay trước mắt ông, thế mà đâu là sự thật? Chính ông cũng không thể xác định. Câu chuyện có vẻ mơ hồ chẳng khác vụn vặt đang ẩn ẩn hiện hiện dưới ánh trăng huyền ảo trước mắt. Chao ôi, vậy thì, việc hiểu đúng tư tưởng, hành trạng một nhân vật lịch sử sống cách ông non thế kỷ như quan tướng quốc triều trước còn khó khăn nhường nào?

Sử quan bỗng cất giọng gắt gỏng mấy chú lính khiêng kiệu:

"Nhanh lên nào!"

Rồi ông mệt mỏi nhắm nghiền đôi mắt. Không phải ông đang ngấm rượu hoàng thượng ban. Ông đang nôn nóng trở về thư phòng. Đêm nay, hẳn phải thay gác đèn nhiều lần. Ông muốn chiêm nghiệm những gì đã viết trong bản thảo bộ thông sử...